

Αυτό το φορτηγό, με οδηγό τον Sapper Gourlick και με 8 άνδρες στην καρότσα, συμπεριλαμβανομένων των στρατιωτών Snooks, Turner και Lewis, το είχε στείλει ο MacDuff. Με μεγάλη ταχύτητα διέσχισε τους ελαιώνες, έφθασε στην προκυμαία και συνέχισε, φθάνοντας σε απόσταση 50 μέτρων από το πρώτο πυροβόλο. Εκεί έστριψε απότομα κι οι επιβαίνοντες στρατιώτες ξεχύθηκαν στον πλησιέστερο δρόμο για να καλυφθούν, ανοίγοντας ταυτόχρονα πυρ εναντίον των Γερμανών κοντά στο πυροβόλο και κατά μήκος της ανοχύρωτης προβλήτας στην προκυμαία. Τα πυρά τους, η προώθηση του Hinton από τον πλευρικό δρόμο και, πιθανότατα, τα συνεχή πυρά κάλυψης από το πολυβόλο του Carey, υποχρέωσαν τα πληρώματα των πυροβόλων να αναζητήσουν καταφύγιο στα κτήρια κατά μήκος της προκυμαίας. Πίσω τους άφησαν το μεγαλύτερο πλήθος νεκρών και τραυματιών που είχε δει ποτέ οποιοσδήποτε από όσους πήραν μέρος στην ενέργεια αυτή.

Η μάχη συνεχίστηκε κατά μήκος της προκυμαίας, από τη μία ομάδα κτηρίων στην άλλη, με τους Γερμανούς να αποσύρονται εγκαταλείποντας στους Βρετανούς τον σταθμό εφοδίων τους (ΣτΜ. σε κτήριο επί της Ναυαρίνου, μεταξύ Φαρών και Κανάρη), τον οποίον είχε συγκροτήσει ο αιχμάλωτος τους ταγματάρχης Thomson. Ο Hinton, ο Jones και άλλοι άνδρες της προωθημένης ομάδας τραυματίστηκαν, αλλά ήδη έσπευδαν ενισχύσεις από τους ελαιώνες, σύμφωνα με το σχέδιο, καθώς ο λοχαγός G.A.F. Kennard από το 4ο Ουσάρων -ο οποίος είχε διαφύγει από την περιοχή του Τελωνείου-, είχε δώσει στον MacDuff χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τη δύναμη και τις θέσεις των Γερμανών. Όμως, η μάχη συνεχίστηκε όπως πριν, χωρίς καμία απολύτως κατεύθυνση, με αυθόρμητο, όσο και

απαράμιλλο τρόπο. Μερικοί άνδρες εισέβαλαν στα κτήρια, άλλοι εξορμούσαν σε διάφορα σημεία, επιστρέφοντας τα πυκνά πυρά που δέχονταν από τα παράθυρα και τα μπαλκόνια των κτηρίων που βρίσκονταν μπροστά στην προκυμαία.

ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΠΑΡΑΔΙΔΟΝΤΑΙ

Δεν υπήρξε καταγραφή από τους Βρετανούς των αρχικών σταδίων της παράδοσης. Τα μέλη των διαφόρων ομάδων πολύ συχνά δεν γνώριζαν ο ένας τον άλλο, ενώ μέσα σε λίγες ώρες ήταν και οι ίδιοι αιχμάλωτοι. Σε ένα γερμανικό προπαγανδιστικό έντυπο υπάρχει, ωστόσο, μια καταγραφή που -περισσότερο ή λιγότερο- συμφωνεί με τις εκθέσεις εκείνων που είναι γνωστό ότι είχαν άμεση σχέση με τα γεγονότα. Τα στοιχεία δεν είναι πάντα ακριβή, αλλά η προσωπική αναφορά σε έναν τουλάχιστον Βρετανό αξιωματικό, δείχνει ότι ο συγγραφέας του εντύπου είχε μιλήσει με Γερμανούς αξιωματικούς που μετείχαν στα γεγονότα.

Σύμφωνα με το εν λόγω έντυπο, ένας από τους Βρετανούς είχε καλέσει τους Γερμανούς να παραδοθούν. Ένας υπολοχαγός είχε απαντήσει "να γίνει κατάπαυση πυρός, τελείωσε" και στη συνέχεια τον έστειλαν με οδηγίες, όχι να παραδοθούν αλλά να διαπραγματευτεί, "δεν έχουμε άλλα πυρομαχικά. Κέρδισε χρόνο". Ο Γερμανός αξιωματικός υποχρεώθηκε να καλέσει και τον διοικητή του λόχου του να παρευρίσκεται στη συνάντηση, αλλά οι "Αυστραλοί" απείλησαν να σκοτώσουν και τους δύο Γερμανούς, "εκτός εάν μέσα σε πέντε λεπτά παραδώσουν τα όπλα τους όλοι όσοι είναι κυκλωμένοι στο λιμάνι". Σε αυτό το στάδιο, έφθασε ένας "Αγγλος συνταγματάρχης" και διεξήγαγε τις διαπραγματεύσεις.

Οι Γερμανοί, πιθανότατα, αναφέρθηκαν στη δύναμη που είχαν στα όρια

της πόλης και πόσο απελπιστική ήταν η κατάσταση για τους Βρετανούς, αφού στο έντυπό τους σημειώνουν ότι "οι αγριεμένοι τύποι... φώναζαν αγανακτισμένοι". Και είναι αυτό φαίνεται που έκρινε την υπόθεση, καθώς από τα μεσάνυχτα οι Γερμανοί παραδίδονταν σε όποιον τύχαινε να είναι κοντά, με τον τελικό αριθμό αιχμαλώτων να φθάνει πάνω από 120 άνδρες, κάθε βαθμού.

Οι γερμανικές απώλειες ήταν βαριές, ιδιαίτερα στο πιο προωθημένο από τα δύο βαριά πυροβόλα (ΣτΜ. Ναυαρίνου και Μαιζώνος) και σε έναν από τους πλευρικούς δρόμους, όπου "κάποιος πρέπει να τους θέρισε με Bren". Συνολικά υπήρχαν 41 νεκροί και 60 τραυματίες Γερμανοί. Οι βρετανικές απώλειες ήταν, νεκροί 3 αξιωματικοί και άλλοι 30 κάθε βαθμού, ενώ πάνω από 50 ήταν οι τραυματίες, οι οποίοι νοσηλεύθηκαν "σε αυτό που ονομάστηκε 'βρετανικό νοσοκομείο', όπου ένας Νεοζηλανδός γιατρός είχε κάνει εκπληκτική δουλειά με αμελητέο εξοπλισμό".

ΕΚΚΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΛΙΓΟΥΣ

Οι πιθανότητες εκκένωσης τώρα φαίνονταν να είναι καλές. Φτιάχτηκαν οδοφράγματα για τον έλεγχο των δρόμων τα οποία επανδρώθηκαν για την άμυνά τους, ενώ έγιναν προσπάθειες για να ειδοποιηθεί το Πολεμικό Ναυτικό.

Τα καταδρομικά «Perth» και «Rhoebie» και τα αντιτορπιλικά «Nubian», «Defender», «Hereward», «Decoy», «Hasty» και «Hero» πλησίαζαν ήδη το λιμάνι. Το «Hero» είχε σταλεί μπροστά από τα υπόλοιπα πλοία για να έρθει σε επαφή με την ξηρά στις 8.45 το βράδυ, χρησιμοποιώντας φωτεινά σήματα.

Ο ταξίαρχος Parrington είχε πει στον κυβερνήτη του πλοίου ότι οι Γερμανοί ήταν στην πόλη. Μια προσπάθεια να ανακτήσει την αποβάθρα είχε ήδη αναληφθεί. Αυτό διαβιβάστηκε στο «Perth», ο πλοίαρχος του οποίου Bowyer-Smith ήταν ο ανώτερος αξιωματικός της μοίρας. Το «Hero» πλησίασε πιο κοντά στην παραλία, αξιωματικός του αποβίβαστηκε και ενημέρωσε με τον ασύρματο το «Perth» για την κατάσταση. Λίγο αργότερα, στις 9.30 το βράδυ, ανέφερε ότι όλα ήταν έτοιμα για την εκκένωση και το σχετικό μήνυμα εστάλη στο «Perth», αλλά λόγω προβλημάτων στους ασυρμάτους δεν ελήφθη παρά στις 10.11 τη νύχτα:

"Στρατεύματα συγκεντρώνονται στην παραλία νοτιοανατολικά της πόλης. Τα πυρά έχουν σταματήσει στην πόλη. Θεωρείστε ότι πράγματι είναι δυνατό το ενδεχόμενο εκκένωσης από παραλία. Αναφορά ταξίαρχου".

Την ώρα εκείνη, όμως, ο Bowyer-Smith, που ενεργούσε βάσει των προγενέστερων σημάτων και παρατηρώντας πυρκαγιές και εκρήξεις

στην ξηρά, είχε ήδη -από τις 9.29 το βράδυ- ακυρώσει την επιχείρηση και κατευθυνόταν νότια με όλα τα πλοία εκτός από το «Hero». Δεν άλλαξε την απόφασή του.

Με τις δύο λέμβους που είχε όλες κι όλες το «Hero», οι πιθανότητες επιβίβασης ήταν πολύ περιορισμένες. Αλλά η ναυτική ηγεσία στην Κρήτη, έχοντας ενημερωθεί ότι 1.500 Γιουγκοσλάβοι και χιλιάδες στρατιώτες παραμένουν στην Καλαμάτα, είχε στείλει επιπλέον και τα «Kandahar», «Kingston» και «Kimberley» για να βοηθήσουν την αρχική δύναμη. Τα τρία αυτά αντιτορπιλικά έφτασαν στη 1 μετά τα μεσάνυχτα και πλέον ήταν δυνατή η επιβίβαση. Οι άρρωστοι και οι τραυματίες από το νοσοκομείο -και άλλοι τραυματίες από διάφορα σημεία της πόλης- είχαν ως τότε μεταφερθεί στην παραλία, αλλά και πάλι εξακολουθούσε να υπάρχει έλλειψη λέμβων και πολύ λίγος διαθέσιμος χρόνος. Ετσι, τελικά, μόνο 332 άνδρες διαφόρων βαθμών εκκενώθηκαν, μεταξύ τους αρκετοί Νεοζηλανδοί.

Δεδομένου ότι μεταξύ τους ήταν και μη τραυματίες, είναι λυπηρό το γεγονός ότι στην πλειονότητά τους δεν εκκενώθηκαν αυτοί που έδωσαν τη μάχη στην Καλαμάτα. Είδαν το τελευταίο πλοίο να απομακρύνεται από την παραλία και τους είπαν ότι θα επιστρέψει. Αλλά ποτέ δεν εμφανίστηκε. Τα αντιτορπιλικά απέπλευσαν περί τις 3 τα ξημερώματα, στέλνοντας επανειλημμένα φωτεινά σήματα στην ξηρά, με το μήνυμα "Λυπούμαστε πολύ". Οι απογοητευμένοι στρατιώτες, αδυνατώντας να κατανοήσουν το λόγο για την αναχώρηση των πλοίων, βρήκαν μια δική τους εξήγηση, αποδεχόμενοι μια συχνά επαναλαμβανόμενη εκείνες τις ώρες -και πολύ λανθασμένη- φήμη, ότι ήταν η προσέγγιση μοίρας του ιταλικού στόλου που υποχρέωσε τα αντιτορπιλικά να απομακρυνθούν από την ακτή.

Ο ταξίαρχος, στη συνέχεια, είχε το δυσάρεστο καθήκον να συγκαλέσει τους ανώτερους αξιωματικούς και να τους ενημερώσει για την απελπιστική τους κατάσταση. Οποιαδήποτε περαιτέρω αντίσταση θεωρήθηκε αδύνατη και περιττή. Αναζητήθηκαν αξιωματικοί που μιλούσαν γερμανικά και ο λοχαγός Kennard στάλθηκε πίσω -μαζί με τον αιχμάλωτο Γερμανό αξιωματικό- για να δηλώσει ότι η συμμαχική δύναμη θα παραδοθεί πριν το ξημέρωμα.

Το επόμενο πρωί, σημαίες με τη σβάστικα ήταν απλωμένες στην παραλία, ως σημείο αναγνώρισης από την Luftwaffe, προκειμένου να σταματήσει τους βομβαρδισμούς τα στρατεύματα συγκεντρώθηκαν από τους θριαμβευτές πλέον Γερμανούς και για αρκετές ημέρες τρένα οδηγούσαν τους στρατιώτες των συμμάχων βόρεια προς την Κόρινθο και προς την 4χρονη δυστυχία των στρατοπέδων αιχμαλώτων".